

Heem-info

contact: 040 2016669 of 040 2014310

e-mail: secretaris@weerderheemvalkenswaard.nl

website: www.weerderheemvalkenswaard.nl

Rekeningnummer: NL82RABO0108210324 t.n.v. penm HKK

Weerderheem is ANBI-vereniging Contributie: € 32.50

Heemkamer: Oranje Nassaustraat 8f, 5554 AG Valkenswaard, 040-2015055.

Open op dinsdag vanaf 20.00 uur en eventueel op afspraak.

U wilt het bestuur bereiken?

oktober
2020

Henk Wessels	voorzitter	De Vlasakker 17	5555 LG	Valkenswaard	040-2014310
Sjef Tooten	secretaris	Franciscusdal 48	5551 CS	Valkenswaard	040-2016669
Wil Mesman	penningmeester	Stakenborgakker 47	5554 GV	Valkenswaard	040-2070363
Loet Visschers	vice-voorzitter	De Lathyrus 22	5552 PJ	Valkenswaard	040-2017453
Jeanne van Bree-Meurkens	bestuurslid	Valkenierstr. 122	5555 JE	Valkenswaard	040-2019018
Erwin van Oorschot	Bestuurslid	Hulstbeemd 29	5551 HP	Valkenswaard	040-8452950
Els Verbeek-Dielis	bestuurslid	Markt 56	5554 CD	Valkenswaard	040-2016313

Coronavirus niet verslagen

Dat is verre van gezellig. We hebben immers ons uiterste best gedaan om het virus terug te dringen. Met de RIVM-regels als leidraad; dat zullen de heemleden beamen. Erg jammer dat het met de Covid-19-besmetting nog niet is gedaan. We moeten onze aangepast leefwijze langer volhouden. Je kent de regels . . . Men heeft er een breder gebruik van het mondkapje bijgedaan. We doen het! Landelijk laveert men met de maatregelen tussen de individuele verantwoordelijkheid en de sociaal-maatschappelijk en economische haalbare afspraken (mensen volgen immers gemakkelijk 'de groep').

Hoelang gaat het nog duren? Moeilijk te zeggen. Het heembestuur moedigt je aan vol te houden en wenst je sterkte.

In de Heeminfo van april werd aangegeven dat in de loop der millennia voornamelijk het reizen en de handel aan de basis staan als schuldigen bij de verspreiding van een epidemie of pandemie. Daarin moeten we ons beperken, maar de nieuwe influenzagolf bewijst dat we dit onvoldoende doen. Met een vaccin wordt het gemakkelijker. Dat wordt 'midden 2021' melden we in diezelfde Heeminfo. Een positieve insteek om op te focussen (stip op de horizon) is: april-mei volgend jaar. Dat duurt nog effe . . . ja, meer dan een half jaar.

Als er geen nieuwe golf met besmettingen was gekomen hadden we voorzichtigjes en beperkt de heemactiviteiten kunnen voortzetten.

Onfortuinlijkerwijze moeten we **op de rem**. Het bestuur blijft uiteraard wel 'stippen op de horizon'

zetten. Zoals: (her)openstelling heemkamer voor december is misschien mogelijk alsook de ALV op woensdag 16 december.

We blijven je op de hoogte houden.

*De heemactiviteiten in coronatijd

De heemavonden van oktober en november gaan niet door. De Nationale Archeologiedagen voor dit jaar waren al gesneuveld.

Waar we ons op richten om wél te laten plaatsvinden: de **ALV op woensdag 16 december**.

*De heemkamer

Er is geen openstelling van de heemkamer op de dinsdagen: **tot december**. Op de situatie in december komt het bestuur later terug.

Wat blijft: wie per se op de heemkamer moet zijn kan dat regelen middels een bestuurslid.

*De werkgroepen

Het bestuur wil dit **aan de werkgroepen** overlaten. Wie wenst te vergaderen mag dat. De bestuurskamer (of heemkamer) wordt (even een seintje geven) voor die groepen geopend. Dat om tegemoet te komen aan groepen die nu elders bijeenkomen.

*Verder

Andere bijeenkomsten waar het heem bij betrokken is, buiten de heemkamer, zijn soms gecancelled, andere gaan door. Ieder beoordeelt dit zelf.

20 oktober Heeminfo extra 7.

Vanaf eind september zijn drie bijeenkomsten i.v.m. Dommelland gehouden. De overige twee zijn voorlopig afgelast.

Ideeën leden

We zien en spreken elkaar niet zo vaak door dat coronavirus. Het kan zijn dat je leuke en/of praktische ideeën of suggesties hebt voor de heemkundekring. Die kunnen zo breed zijn als de heemkunde is. Laat het weten aan het bestuur.

Rabo ClubSupport

Een herinnering voor de Weerderheemleden, en met name de Raboleden ouder dan 12 jaar. De campagne Rabo ClubSupport van Rabobank De Kempen is van 5 tot 25 oktober.

Rabobank

Door de coronacrisis en de bijkomende maatregelen is de campagne tot na de zomerperiode uitgesteld.

Je kunt je stem via de Rabo App uitbrengen. Voor de leden die geen gebruik maken van internetbankieren (en dus ook niet van de Rabo App) komt er een alternatieve stemroute beschikbaar. Raboleden ontvangen nadere informatie.

Weerderheem heeft de Rabo als doel opgegeven: digitaliseren beeldmateriaal, m.n. filmbeelden. Het bestuur spoort je aan deel te nemen maar vooral: **kies voor de cultuurhistorie en stem op Weerderheem.**

Na het resultaat van € 217.50 van 2 jaar geleden droop de teleurstelling enigszins van de bestuursledengezichten, maar gelukkig volgde in 2019 revanche: we konden toptevreden zijn over de opbrengst van vorig jaar: € 524.43. Voldoende aansporing voor dit jaar!

Noggis op buurt

As ge echt wilt buurte moete bij iemes zen die echt d'n tèdeè hi. Nie iemes die net mee-j pesjoen is, die hebbe 't veul te druk. Die moete tennisse, of visse, of golleve, of britsjen, of op de kiendjes paase. Die komme iedere wèèk nog 'nnen dag tekort. Ze moete dus diejen tèdeè vurbij-j zen. Zònne mens trof ik.

Hij haj net bòdschappe gedòn en of ik soms 'n tas koffie wilde, gèère zelfs. Komt 'r in. En daor zate we dan àn wirskante (weerszijde) van de toffel en ie begon te vertelle. Hij war mer alliin, hij haj 'n por jaar geleje z'n vrouw af moete gève, hij von dèttie 't aorig redde en de keinder kwame veul. En toen begon ie over vruger. Hoe ze thuis mee-j veul keinder ware, ze wònde toen in d'n Wiemelhoek. (Fabriekstraat, later Karel Mollenstraat) Ze speulde veul bùite op straat, dè kon toen nog. De

karspoor war nog mer amper veranderd in 'nnen keiweg en langs de kant war 't alliin mer zand, die sotterdags (Zaterdag) gegrieseld (geharkt) moes worre, mer daor konde schòn speule. Mutje stèèke, bikkebolle en vurral hakdolle en stintje ketse. Mee-j de hil buurt dinne ze schippere of piepebèrege. (verstoppertje spelen)

Toen ze wa grotter wiere, zee-j ie, ginge ze nar de bosse. Vuggelkes ùithaole of achter de iikhorns àn of pòtje baaje in iin van de venne. Toen ie 'n jaor of virtien waar haj ie 'nne aawe afgedankte damesfiets, mee-j 'n kaai-j zaal (zadel) en gin spatborde, wor op z'n aaawere bruurs ok al hadde rondgerakt.

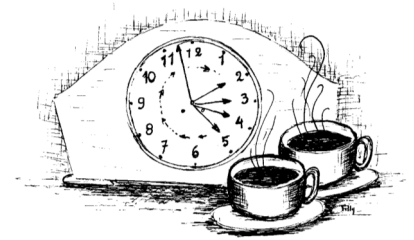
Vur d'n twidde kiir waar de koffie al kaaw geworre mer ie waar nog nie ùitgeprot. Toen ie 'n jaor of zestien war war 't crisistèdeè en veul mense zonder wèrrek. In 1933 war 't 'Heilig Jaor'. In de krant haj gestòn dè ze nar Rome zouwe gòn mee-j de fiets. Mer ge moest wel zèllef unne fiets hebbe. Vur dèttie hunne vader haj gevraoge of ie mee-j mog, haj ie al unne fiets geregeld bij Veraa's. Inne mee-j 'n carbidlamp, mer zonder versnelling en 't waar unnen durtrapper. Hij zee-j, stelde oe veur, daor op, hillemol nar Rome. Mee-j honderd man zen ze gegòn en onderwege ok nog hongerlèi-je, zin ie. In die klèin Franse dörpkjes han ze nie op zòveul stokbròêd gerèèkend. Erremoei-j en afzien war 't. Mer ze zen er gekomme. Zellefs op bezoek geweest bij de Paus. Friit (blij) vertelt ie wei-ger, umdè hij de jongste waar van allemol, kriig ie 'n hand van de Paus. 't Haj wel indruk gemakt. Drie mònd han ze 'r over gedòn heen en trug.

En hij protte mer vort. Hoe ze latter verhuisd ware nar de Ranjenassaustraot. Hoe ie z'n vrouw haj gevonde op de brulloft van zèèn zuster. Dus dubbel femielie, 'n bruur mee-j 'n zuster en 'n zuster mee-j 'n bruur. Of ik 't nog snapte? Mer . . . 't waar wèinter en host donker, ik mog gerust noggis (nog eens) trug komme en dè zal ik doen, haj ik toen gezeed.

Joke Peels-Mollen, 21 april 2003/2020

76 jaar bevrijding

Gedicht bij gelegenheid van de bevrijdingsherdenking van Valkenswaard. ONS HAN van werkgroep Tongval zag haar gedicht in het Valkenswaards Weekblad van 23 september staan. Indrukwekkend. Je hebt het ongetwijfeld gelezen.

Het visioen van keizer Constantijn

Het visioen van keizer Constantijn speelt een grote rol bij de vormgeving en fysieke vervaardiging van de Gouden Peelhelm. Vlak voor de slag bij Milvische brug, zo vertellen de overleveringen, smeekte Keizer Constantijn de hemel om hulp. Hij stond met zijn klein leger tegenover een geweldige overmacht. Juist op dat moment verscheen er een 'Goddelijke boodschap' aan de hemel. Wat hield die verschijning in? Een Goddelijke boodschap in de vorm van een liggend kruis, de keizer en zijn getrouwen hebben dit Godswonder allemaal gezien, zo vertelt de overlevering. Maar wat was er nu werkelijk te zien? Het boek *De Gouden Peelhelm* gaat hier verder op in. Met het maken van dit boek is jaren intensief speurwerk vooraf gegaan. Dit idee is met diverse mensen uit alle geledingen door en door besproken en uitvoerig in debat geweest. Het is een grote opluchting dat het boek nu door een landelijke uitgeverij wordt gelanceerd.

De Gouden Peelhelm

Een Romeinse officiershelm uit de Peel. Bijna 1700 jaar lag de gouden helm van een Romeinse officier verborgen in het veen van de Deurnese Peel. Een ploeg turfstekers in dienst van de firma Steegh & Esser vond de helm in 1910 in het Zinkse vlakbij Helenaveen. Al meer dan 100 jaar spreekt de helm tot de

verbeelding van velen. Beetje bij beetje geeft hij zijn geheimen prijs. Publicaties zagen regelmatig het licht en elke keer vertelden ze iets nieuws over deze belangrijke vondst. In 2010 is in Helenaveen het eeuwfeest van de vondst van het symbool van het dorp op grootse wijze herdacht.

Huub Kluijtmans droeg hier aan bij met zijn boek 'E palude emergo' (Uit het veen kwam ik boven). Kluijtmans, de zoon van de 'ziener van de Peel', presenteerde hierin de op dat moment bekende feiten en inzichten. Nu, tien jaar nadien, komt hij met een vervolg. Zijn boek 'De gouden Peelhelm', op 1 oktober gepresenteerd, laat zien dat de helm wederom enkele van zijn geheimen heeft geopenbaard.

Vanaf 1 oktober in de boekhandel in de Peelregio en daarbuiten te koop of te bestellen via de web-

site van uitgeverij Aspekt te Soesterberg. (uitgeverijaspekt.nl).

De Wegh van Meijl op Seven (WvMoS)

Tien basaltzuilen langs de 'Wegh van Meijl op Seven' vormen samen een monument dat belangstellenden het gebied laat ontdekken van de Peel in de Romeinse tijd en het verhaal achter de Gouden Peelhelm. De Wegh van Meijl op Seven (WvMoS) voert door een gebied waarin begin vierde eeuw de Gouden Peelhelm en andere Romeinse vondsten terecht zijn gekomen. De route begint in Meijel bij de St. Willibrordusput en eindigt in de St. Sebastianus- en St. Fabianuskerk van Sevenum. De St. Willibrordusput staat op de Brabants Limburgse grens precies op het punt waar de gemeenten Deurne, Asten, Nederweert en Meijel (nu Peel en Maas) samenkomen. Het is een nieuwe historische en educatieve wandel- / fietsroute, gebaseerd op een oude sage van de weg van Meijel naar Sevenum (Limburgs Peel-landschap). De route met een lengte van 21 km. is gemarkeerd met 10 zware basaltzuilen op een onderlinge afstand van een oude Romeinse mijl van 1479 meter. In iedere zuil is een vergulde afbeelding van de Romeinse Peelhelm uitgehouwen met de tekst 'Weg van Meijl op Seven'. De zuilen dragen een volgnummer: van I tot X. De route is op elke zuil aangegeven met een dubbele richtingpijl.

Wandel (of fiets) de Wegh van Meijl op Seven

Mgr. Drs. Harrie Smeets, bisschop van Roermond, opent op zondag 11 oktober om 11.00 uur 'De Wegh van Meijl op Seven' en ontvangt officieel het boek en de routekaart.

Op zondag 11 oktober kan eenieder vanaf 8.00 uur de Wegh van Meijl op Seven bewandelen (of fietsen). Deelname is geheel kostenlos.

Startpunt: St. Willibrordusput te Meijel. De eerste halteplaats is Grashoek (koffie, thee en belegde broodjes verkrijgbaar). Ook zijn toiletten aanwezig. Men kan ook vanaf Grashoek vertrekken, vanaf 9.00 uur; dan is het nog 12 km. Zowel in Meijl als Grashoek is de routekaart verkrijgbaar (5 euro). Alle deelnemers krijgen een gratis stempelkaart waarop naam en tijden genoteerd kunnen worden. Vanaf 8.00 uur worden wandelaars met een bus vanuit Horst en Sevenum naar de startplaatsen gebracht.

Vanaf 12.00 uur ieder uur een bus terug!

Parkeren: industrieterrein De Wielen en in de straten Hof, Banmolen en Kruisstraat e.o.

Alle info: www.deweghvanmeijlopseven.nl

In Brabant staat een huis

Op 17 september heeft René Bastiaanse, directeur van BHIC, via livestream officieel afscheid van het Brabants Historisch Informatie Centrum genomen. Hij leidde het centrum achttien jaar.

René presenteerde en passant zijn nieuwste wapenfeit 'In Brabant staat een huis'. Deze website schetst met gebruiksartikelen in een na-oorlogse woning een beeld van bedrijven die bepalend zijn geweest voor hoe het leven in Brabant er in de jaren vijftig, zestig en zeventig heeft uitgezien. Bekijk het: www.inbrabantstaateenhuis.nl

Ga binnen op nummer 19

Via de homepage wandelen we door een levendige wijk met doorzonwoningen en bellen aan op nummer 19. Gastvrij als de Brabanders zijn, krijgen we een bakske koffie van De Gruyter, en nemen we in de woonkamer plaats aan de eettafel met het perzische tapijtje van Bergoss. Aan de muur hangt een rekje van de Brabantse fabrikant Tomado en door een Philips radio in een houten kast klinkt op de achtergrond zachtjes de muziek. Het penduleklokje op de schouw tikt vertrouwd zoals het alleen in Brabant tikt. Vlak voor de deur staat een Daf geparkeerd, een **'truttenschudder met jarretelaandrijving'**, Eindhovens fabricaat van de gebroeders Van Doorne. Als we de keuken in lopen, herkennen we het jaren '60 granieten aanrechtblad en de rood-wit-geblokte theedoeken. Op tafel staat een papieren Edah-tas klaar om boodschappen te doen, en nodigen Kwatta chocoladerepen en rolletjes Faam drop uit om te snoepen. Fijn dat de voorraadkast goed gevuld is met Bavaria bier, Unox soep en conserven. In de slaapkamer ligt een verdwaalde pilstrook van Organon klaar op het nachtkastje. Enzovoorts . . .

Noord-Brabant geldt al jarenlang als de motor van de Nederlandse maakindustrie.

Van snoepgoed tot textielfabrikant, van kruidenier tot kachelbouwer . . . Deze bloeiende industrie wordt in 75 verhalen gepresenteerd onder vijf belangrijke thema's.

*Conserven. Voeding langer goed houden, dat is iets wat we al lang doen. Vroeger vaak een karwei

voor de huisvrouw. Maar dat verandert want in de 19e en 20e eeuw gaan bedrijven zich toeleggen op het conserveren van voedsel, ook in Brabant! Met Hero, Hak, Jonker Fris, Unox, Zwanenberg en nog veel meer.

*Kruideniers. Die waren vroeger op bijna elke hoek van de straat te vinden. Daar kocht je huishoudelijke artikelen, zoals koffie en thee, maar ook schoonmaakmiddelen en lucifers. Veel Brabantse ondernemingen zijn of waren als kruidenier, zelfbedieningswinkels of supermarkt actief. Denk aan Jumbo, Edah en Végé.

*Sigaren. Brabant werd begin 1900 wel eens het 'Cuba van West-Europa' genoemd. Verspreid over de provincie waren er meer dan 180 sigarenfabrieken te vinden, bijvoorbeeld Willem II, La Paz en De Hofnar. Voor duizenden Brabanders was het maken van sigaren de belangrijkste bron van werk en inkomen.

*Textielindustrie. Was tot in de jaren zestig van de twintigste eeuw niet weg te denken uit het Noord-Brabantse landschap. Iedereen kent de klinkende namen Bergoss, Desso, Vlisco en AaBe.

*Snoepgoed en suikerwaren. Ze vormen een belangrijk onderdeel van de voedings- en genotmiddelenindustrie, een van de pijlers van de Brabantse economie. Of je nou snoepliefhebber bent of niet, iedereen kent de merken Mars, Faam, Red Band en Van Melle.

Bij elk thema hoort een kaart van Noord-Brabant waar je alle bedrijven en hun bedrijfsgeschiedenis terugvindt.

René Bastiaanse ontving uit handen van de Commissaris van de Koning Wim van de Donk, de provinciale onderscheiding 'Hertog Jan te paard' (ontwerp: Willy van der Putt). (Wim van de Donk die zelf bij zijn afscheid onderscheiden werd met de koninklijke onderscheiding 'Commandeur in de Orde van Oranje Nassau'.)

Nog eens: provinciebreed

De Brabant Bokaal. Het bestuur van het Prins Bernhard Cultuurfonds Noord-Brabant kent de Brabant Bokalen 2020 toe aan Pieter van den Broek, Ineke Strouken en Tony Vaessen. De onderscheiding wordt sinds 2008 jaarlijks toegekend aan personen die zich als vrijwilliger op meer dan bijzondere wijze inzetten voor cultuur en natuur in de provincie.

Op maandag 30 november aanstaande reikt **Ina Adema, commissaris van de Koning** en voorzitter van het Prins Bernhard Cultuurfonds Noord-Brabant, de Brabant Bokalen 2020 uit.

Tony Vaessen wordt geëerd voor zijn bijzonder indrukwekkende bijdrage aan het gildewezen en de volkscultuur in Brabant en ver daarbuiten, in het bijzonder als hoofdman bij het Sint-Martinusgilde uit Waalre. Daarnaast is Vaessen actief als vicevoorzitter bij de Stichting Herdenking Brabantse Gesneuvelden.

Tony Vaessen

Pieter van den Broek uit Bergeijk ontvangt de Brabant Bokaal voor zijn jarenlange inzet en passie voor de muziek en het culturele verenigingsleven én voor zijn inspirerende spilfunctie in muziekeducatie voor jonge muzikanten in de regio Bergeijk.

Ineke Strouken uit Oorschot krijgt de onderscheiding voor haar gedreven, vasthoudende en langdurige inzet voor het Brabants immaterieel erfgoed, waaronder tradities uit het dagelijkse leven. Door haar bijdrage is de maatschappelijke relevantie van levend erfgoed op de kaart gezet.

Alphonse Mucha, Meester van de Art Nouveau

Expositie NSM wordt verlengd tot 10 januari. Ruim 5.000 bezoekers kwamen er al op af. Bezoek is geregeld met online-tickets met een tijdvakvermelding zodat een coronaproof bezoek verzekerd is.

Ruim een eeuw geleden veranderde Alphonse Mucha de kunst voorgoed. Rond 1900 lanceert hij zijn eigen stijl in Parijs. Met zijn innovatieve litho uit 1894 voor Sarah Bernardt wordt hij direct beroemd. Zijn werken met sierlijke lijnen, weelderige motieven en sensuele vrouwen groeien uit tot iconen van die tijd. 'Le Style Mucha' wordt synoniem voor de Franse Art Nouveau. Daarnaast schreef en illustreerde Mucha boeken. Het museum laat een dwarsdoorsnede van zijn lithografische werk zien. Nederlands Steendrukmuseum: Carolusgebouw,

Vanwege COVID-19 startte de expositie drie maanden later dan gepland, uitsluitend via online tickets met een tijdvak zodat een coronaproof bezoek gewaarborgd kon worden. Sinds de heropening op 2 juni is de interesse voor de Mucha tentoonstelling enorm en is het museum veelvuldig volgeboekt. Veel bezoekers hebben de expositie sindsdien gezien, uniek voor het museum en heel bijzonder in coronatijd. Maarten Kentgens, museumdirecteur: 'Zowel de bruikleengevers als wij zijn heel blij dat de expositie zo goed wordt ontvangen en dat we met de verlenging nog meer mensen de mogelijkheid kunnen bieden de prachtige kunstwerken van Mucha te komen bewonderen'.

Oranje Nassaustraat 8c te Valkenswaard.
Geopend op di t/m zo van 13.00 - 17.00 uur.
Tickets, programma en meer info:

www.steendrukmuseum.nl

NEDERLANDS
STEENDRUK
MUSEUM

Rampjaar in beeld . . . in 3 minuten!

In 2022 is de Nationale Herdenking van het Rampjaar 1672. Via landelijke media, Maand van de Geschiedenis, exposities en activiteiten zal hier veel aandacht aan worden besteed.

'Helpt ons Heere, want wy vergaen', op de achtergrond branden, overstromingen en verwoestingen. Zo brachten tijdgenoten het Rampjaar in beeld. Voor het Platform Rampjaarherdenking is een korte presentatie gemaakt die in ongeveer drie minuten een beeld geeft van het Rampjaar. Niet alleen de militaire gebeurtenissen maar ook de gevolgen voor de burgerbevolking passeren de revue. Na 1672 was de ellende niet afgelopen want de vijandelijkheden zouden nog ongeveer veertig jaar duren. Zie de presentatie.

<https://youtu.be/dbjyh0IkZQU>

Brabants Heem en zo

Raad van Aangeslotenen

Het bestuur van Brabants Heem is voornemens om de Raad van Aangeslotenen (klankbord- en adviesfunctie voor het provinciaal bestuur) donderdag 26 november bijeen te roepen voor de halfjaarlijkse vergadering. Weerderheem is hierbij vertegenwoordigd.

Regio 5

Regio 5 van Brabants Heem (afdelingen uit de rondom ons gelegen gemeenten) wordt bijeengeroepen op 29 oktober, 5 of 10 november. Weerderheem is daar altijd bij aanwezig.

A2-Erfgoedcommissie

De eerstkomende vergadering van de A2-Erfgoedcommissie staat gepland voor 17 november 13.00 uur. Ons heemlid Henk van Mierlo is lid van deze commissie en zet zich in voor o.a. cultuurhistorische Valkenswaardse zaken. Bestuursleden bezoeken deze bijeenkomsten ook.

Radboud Universiteit

noord-hollands archief

Onderzoek naar criminaliteit WO II

De misdaadcijfers in Nederland bereikten tijdens de Tweede Wereldoorlog een hoogtepunt. De eenvoudige tegenstelling tussen 'goed' en 'fout' veranderde en de opvattingen over criminaliteit veranderden. Nieuw onderzoek probeert meer inzicht te krijgen in dit opvallende aspect van de oorlog. Het onderzoek is een samenwerkingsverband tussen het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC), het Noord-Hollands Archief (NHA) en Jan Julia Zurné, politiek historicus van de Radboud Universiteit.

Archieven van gerechtshoven, arrondissementsrechtbanken en kantongerechten bevatten een schat aan informatie over het dagelijks leven van 'gewone mensen' tijdens en direct na de Tweede Wereldoorlog. Toch zijn deze bronnen tot nu toe amper gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek vanwege beperkte openbaarheid, privacywetgeving en grote omvang van het materiaal. Mede door de inzet van nieuwe technieken komt daarin verandering. Zurné gebruikt in haar onderzoek tekstherkenning (OCR) en op kleinere schaal ook handschriftherkenning (HTR), waardoor de strafvonnis-en en -dossiers op geautomatiseerde wijze volledig (full-text) doorzocht kunnen worden. Op die manier kan grootschalige tekstanalyse worden toegepast.

Weerderheem heeft nauwelijks of geen informatie over criminaliteit in 40-45 in Valkenswaard. Werkgroep WO II zal de resultaten van het onderzoek volgen en lokaal gerelateerde gegevens overnemen.

Nieuwsbrief BH

De nieuwsbrief van Brabants Heem van oktober tref je bij deze Heeminfo (digitale leden).

De Koerier

Nummer 86 van De Koerier, van Brabants Heem, is uitgekomen.

Voor de digitale leden ook bij deze Heeminfo.

Sociale kaart

Op de in ontwikkeling zijnde Sociale Kaart voor Valkenswaard vind je de heemkunde ook terug. Onder 'erfgoed'. Verbeteringen en aanvullingen worden nog gedaan.

valkenswaardoogvoordereen.nl

28 oktober: Dag van de Brabantse Volkscultuur

De Dag van de Brabantse Volkscultuur 2020 zou plaatsvinden op 17 oktober in Roosendaal. Wegens corona is besloten deze bijeenkomst te vervangen door een **online bijeenkomst** op woensdagavond 28 oktober, van 20:00 tot 21:45 uur.

De Dag van de Brabantse Volkscultuur 2020 wordt georganiseerd door Erfgoed Brabant, Brabants Heem en de Historische Vereniging Brabant. En met speciale dank aan theater De Kring Roosendaal en Erfgoedcentrum Tongerlohuys. Dit jaar sluit 't thema aan bij de Maand van de Geschiedenis: 'Oost/West, Brabanders die naar het buitenland emigreerden' staan in het online programma centraal.

Praktisch:

Woensdag 28 oktober, 20:00-21:45 uur, de online inloop start om 19:45 uur. De kosten bedragen € 5,- p.p. Enkele dagen voor de uitzending ontvangt men per mail de inloggegevens.

Aanmelden tot 24 oktober per mail:

info@erfgoedbrabant.nl, o.v.v. naam, aantal personen, straat + huisnummer, postcode en woonplaats.

Of via

<https://www.erfgoedbrabantacademie.nl/brabants-e-volkscultuur>, en zie:

[Op de portal Brabants Erfgoed vindt u al mooie artikelen, objecten en een podcast over het thema.](#)

Houdoe Brabant

Voor het evenwicht (t.o. bovenstaand) in de Brabantse activiteiten: even naar Noordoost Brabant. Een grote groep katholieke Brabanders emigreert van 1848 tot 1960 naar het dorpje Little Chute (Wisconsin) in de Verenigde Staten.

Little Chute Wisconsin

Ze komen uit dorpen als Uden, Zeeland, Nistelrode en Boekel. Ruim 300 mensen maken in 1848 de oversteek; met 3 boten naar Amerika.

Pater Theodorus van den Broek entameerde deze reis en gaat met hun mee.

Er is veel armoede in die tijd in Noord-Brabant en de aardappeloogst is mislukt. Grote gezinnen, met veel te voeden monden: dat brengt armoede.

De franciscaner pater Van den Broek uit Alkmaar, maar met roots in Uden, vertrekt zelf al in 1832 naar Amerika. Om de Indianen te bekeren tot het katholieke geloof. In 1836 komt hij terecht in La Petite Chute, het dorp dat nu Little Chute heet.

Father Theodore Van den Broek, before 1848

De Menominee Indianen in 1843 staan hun land af aan de Amerikaanse overheid (het verdrag van de Cedars) en verhuizen naar een ander gebied. Van de Broek heeft bijna geen parochianen meer voor zijn kerk. Hij gaat in 1847 terug naar Nederland om katholieke landgenoten over te halen mee te gaan naar Amerika. En die vindt hij in Noord-Brabant.

Als de eerste Brabanders aankomen in Little Chute schrikken ze wel. Alles moet worden opgebouwd. Er moet veel bos gekapt worden, voordat men iets kan gaan verbouwen. De eerste migranten hebben het zwaar maar teruggaan naar Brabant is geen optie. Ze willen geen gezichtsverlies lijden en ze hebben vaak geen geld om de terugreis te betalen. De verhalen die ze in hun brieven naar huis sturen zijn rooskleuriger dan ze in werkelijkheid zijn. Dat zorgt er voor dat meerdere familieleden en bekenden ook besluiten om ook naar Little Chute te komen. Door deze kettingreactie, die generaties lang duurt, is er een Nederlandse kolonie ontstaan in Little Chute en omgeving. Het gebied dat ze 'The Fox Valley' noemen omdat het aan de Fox rivier ligt. Ze vormen een hechte gemeenschap dank zij de rol van de kerk.

De Nederlandse roots zijn in The Fox Valley goed merkbaar. Veel inwoners hebben Nederlandse achternamen. Op het kerkhof voornamelijk Nederlandse namen.

En sinds 2012 staat er een Brabantse molen in Little Chute.

In het dorp Hollandtown is een schutterij die door Brabante migranten is opgericht: The Hollandtown Schut. Al 170 jaar organiseren ze jaarlijks het koningsschietsen.

In het nabijgelegen dorpje De Pere staat de St. Norbert Abbey. Een klooster opgericht door de Norbertijn Bernard Pennings uit Gemert. De documentaire hierover heb je mogelijk zondag 27 september op Omroep Brabant gezien. En anders tref je info en filmpjes op <https://www.houdoebrabant.nl/nl/>

IVN Valkenswaard-Waalre

De werkgroep wandelroutes van het IVN heeft weerom enkele mooie wandelingen hernieuwd en kleurrijk uitgegeven en van begeleidende tekst voorzien.

Heikantwandering Gemeentehuiswandering Aalsterheidwandering

Deze, al vijftien-jaar oude, wandelingen zijn ideaal voor een wandelactiviteit in coronatijd. De routes zijn goed begaanbaar.

Hoe kom je eraan?

Bij de Hut van Mie Pils, het Stationskoffiehuis en bij Brabants Genot en D'n Nieuwe Hof. Of je gaat naar de website van het IVN, waar ze te downloaden zijn (ook als GPS-track).

ivn.nl/afdeling/valkenswaard-waalre

Oktober: Maand van de Geschiedenis

'Oost-West' is het thema, in de breedste zin van het woord. Van kruistochten tot slavenhandel en van Koude Oorlog tot globalisering en Brabanders die naar het buitenland emigreerden.

De wereld wordt steeds kleiner. Alsof het niets is stappen we op het vliegtuig naar het Japan of Australië. We swipen onszelf over de hele wereld. We weten precies wat er allemaal speelt in de wereld en houden we contact met anderen, waar zij zich ook bevinden. Ver weg is gewoon heel dichtbij.

Daarbij doemen ook minder prettige zaken op. Steeds vaker en luider klinkt de roep om eigen volk eerst en het sluiten van de landsgrenzen voor immigranten, om maar iets te noemen. Deze ontwikkelingen lijken overal plaats te vinden. Globalisering lijkt ons introvert te maken. Denken in 'wij' en 'zij', in 'hier' en 'daar' is dat van alle tijden?

In oktober 2020 neemt de Maand van de Geschiedenis je mee op wereldreis om die vraag te beantwoorden. We gaan op zoek naar verhalen van vroeger en vandaag waarin de windstreken elkaar kruisen en ontmoetingen centraal staan: tussen de slavenhandelaar en de tot slaaf gemaakte, tussen Stalin en Roosevelt, tussen de pionier en de *native American*, tussen de islam en het christendom en tussen de Achterhoeker en de Amsterdammer.

We reizen mee met de vele volkeren die tijdens de ineenstorting van het West-Romeinse Rijk overal in Europa op zoek gaan naar een nieuw thuis; we gaan op expeditie langs de Zijderoute, die eeuwenlang de belangrijkste verbinding vormt tussen Azië en Europa; we stappen aan boord bij ontdekkingsreizigers als Magellaan, Cortés en Barentsz; we kijken toe hoe Oost-Duitse burgers met pikhouwelen de Muur van Berlijn te lijf gaan; we volgen de schepen van de WIC, tijdens de periode van de beruchte Trans-Atlantische slavenhandel en die van de VOC, die - volgeladen met kruiden en specerijen - terugkeren uit de Oost.

Wat je nodig hebt? Een kompas, een flinke dosis reislust, een wereldkaart en voldoende leesvoer. Geniet deze maand van de geschiedenis!

(van maandvandegeschiedenis.nl)